

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про обіг товарів, пов'язаних зі
зnelісненням та/або деградацією лісів»

1. Мета

Метою прийняття Закону є протидія зnelісненню та деградації лісів, встановлення правових та організаційних механізмів контролю ввезення на митну територію України, надання на ринку та вивезення за межі митної території України товарів, пов'язаних зі зnelісненням та/або деградацією лісів, шляхом приведення законодавства України у відповідність до положень Регламенту (ЄС) 2023/1115 Європейського Парламенту та Ради від 31 травня 2023 року.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект Закону розроблено з метою виконання міжнародних зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та наближення національного законодавства до права Європейського Союзу.

31 травня 2023 року Європейським Парламентом та Радою прийнято Регламент (ЄС) 2023/1115 про надання на ринку Союзу та експорт з Союзу певних товарів і продуктів, пов'язаних зі зnelісненням та/або деградацією лісів (EU Deforestation Regulation, EUDR).

Регламент має на меті скоротити викиди парникових газів та втрату біорізноманіття шляхом збільшення споживання продукції, «вільної від зnelіснення», та зменшення впливу ЄС на глобальне зnelіснення і деградацію лісів.

Ці правила покликані:

забезпечити, щоб продукція, яка споживається в ЄС, не сприяла зnelісненню чи деградації лісів як у самому ЄС, так і на глобальному рівні;

скоротити викиди вуглецю, пов'язані зі споживанням та виробництвом охоплених регулюванням товарів в ЄС, щонайменше на 32 мільйони тонн на рік;

протидіяти зnelісненню, спричиненому розширенням сільськогосподарських угідь, та деградації лісів, пов'язаній із товарами, що підпадають під дію цього документа.

Регламент встановлює обов'язкові вимоги до операторів та трейдерів щодо забезпечення простежуваності походження продукції, проведення процедур належної перевірки та підтвердження того, що така продукція не пов'язана зі зnelісненням та/або деградацією лісів після 31 грудня 2020 року.

Сфера дії Регламенту поширюється на визначені види сировини (зокрема пальмову олію, велику рогату худобу, сою, каву, какао, товари з деревини та каучук), а також похідні товари, виготовлені з такої сировини.

Відсутність в Україні законодавчо визначених механізмів контролю та простежуваності обігу таких товарів може створити бар'єри для доступу української продукції на ринок Європейського Союзу, визначаючи її як таку, щодо якої неможливо підтвердити відсутність дій зі знелісненням та/або деградації лісів під час її виробництва. Це може вкрай негативно вплинути на конкурентоспроможність українських виробників і експортерів.

Прийняття Закону забезпечить ефективну протидію знелісненню та деградації лісів в Україні, створення національної системи простежуваності обігу товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів, а також сприятиме виконанню Україною міжнародних зобов'язань.

Крім того, прийняття Закону спрямоване на виконання умов Ukraine Facility (Плану України, Реформа 4 «Відновлення та збереження природних ресурсів» Розділу 15 «Зелений перехід та захист довкілля») шляхом розширення використання електронного обліку деревини, що забезпечить відстеження руху деревини та підтвердження законності походження деревини та виробів із неї; забезпечення впровадження системи сертифікації виробів із деревини та поширення чинної системи сертифікації обробленої деревини на всі торговельні операції з деревиною; встановлення вимог щодо підтвердження походження деревини, включаючи вироби з деревини, в торгівлі.

3. Основні положення проекту акта

Проектом Закону пропонується:

визначити правові та організаційні засади ввезення на митну територію України, надання на ринку та вивезення за межі митної території України товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів;

запровадити перелік товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів, до яких належать товари, визначені Кабінетом Міністрів України за кодами в межах груп 01, 02, 09, 12, 15, 16, 18, 23, 29, 38, 40, 41 та 44 УКТ ЗЕД, що підпадають під вимоги законодавства Європейського;

визначити обов'язок операторів, наступних операторів та трейдерів забезпечувати збір, зберігання та подання інформації про походження товарів, у тому числі геолокаційних даних щодо земельних ділянок, на яких вироблено відповідну продукцію після 31 грудня 2020 року;

запровадити механізми оцінки рівня ризиків невідповідності товарів та вжиття заходів щодо їх мінімізації відповідно до стандартів Європейського Союзу;

встановити вимоги щодо належної перевірки суб'єктами господарювання, які здійснюють ввезення, надання на ринку або вивезення відповідних товарів;

запровадження інформаційно-комунікаційних систем на базі Державного аграрного Реєстру та електронного кабінету експортера, які дозволять обробляти інформацію щодо товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів

та, у разі відсутності невідповідності місця виробництва тощо, – реєструвати заяви про належну перевірку;

визначити повноваження органів державної влади щодо здійснення державного контролю за дотриманням вимог цього Закону;

встановити відповідальність за порушення законодавства у сфері обігу товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів.

Проектом Закону запроваджується електронний механізм належної перевірки товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів, який ґрунтується на використанні інформаційних систем.

Запропонований механізм забезпечує цифрову простежуваність ланцюгів постачання, автоматизацію процедур підтвердження походження продукції, обмін даними з міжнародними інформаційними системами та виконання вимог Регламенту (ЄС) 2023/1115 щодо недопущення потрапляння на ринок продукції, пов'язаної зі знелісненням та/або деградацією лісів.

Крім того, проект Закону передбачає внесення змін до Лісового кодексу України, що спрямовані на вдосконалення лісовпорядкування як комплексу заходів, спрямованих на забезпечення ефективної організації та науково обґрунтованого ведення лісового господарства, охорони, захисту, раціонального використання, підвищення екологічного та ресурсного потенціалу лісів, культури ведення лісового господарства, отримання достовірної і всебічної інформації про лісовий фонд України та спрямовані на організацію охорони і захисту лісів, вдосконалення заготівлі деревини, в тому рахунку під час здійснення рубок формування і оздоровлення лісів, через впровадження наближеного до природи лісівництва, як системи організації і ведення лісового господарства, яка забезпечує безперервне відтворення і формування більш різноманітних лісів, подібних до природних за своєю структурою і генезисом. Також проектом Закону врегульовується порядок здійснення електронного обігу деревини.

Проект Закону впроваджує порядок підтвердження походження деревини та виробів з деревини через видачу сертифікату про підтвердження походження деревини та виробів з деревини, шляхом внесення змін до Законів України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» та «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

Реалізація Закону здійснюватиметься шляхом прийняття необхідних підзаконних нормативно-правових актів, створення відповідних інформаційних систем (підсистем) та забезпечення функціонування механізмів державного контролю.

4. Правові аспекти

У даній сфері правового регулювання діють Конституція України, Лісовий кодекс України, Митний кодекс України, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закон України «Про особливості

державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку», Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я тварин та благополуччя тварин», інші нормативно-правові акти.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень проекту Закону не потребуватиме додаткового фінансування з державного або місцевого бюджетів. Фінансування відповідних заходів здійснюватиметься в межах та за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

Повноваження державних органів виконавчої влади будуть здійснюватися в межах наявного фінансування.

6. Оцінка відповідності

Проект Закону містить положення, що стосуються виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, зокрема щодо імплементації Регламенту (ЄС) 2023/1115, а саме пункту 30 Розділ 27 «Довкілля та зміна клімату» Національної Програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2026 р. № 438.

Проект Закону посилює захист прав корінних народів.

У проекті Закону відсутні положення, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект Закону не містить положень, що можуть призвести до дискримінації за будь-якою ознакою.

7. Прогноз результатів

Прийняття Закону забезпечить створення правового та економічного механізму запобігання знелісненню, зменшення деградації лісів та забезпечить створення в Україні системи регулювання обігу товарів, пов'язаних зі знелісненням та/або деградацією лісів, сумісної з вимогами Європейського Союзу, що сприятиме просуванню продукції українського виробництва на зовнішніх ринках як такої, що виготовлена з дотриманням вимог протидії знеліснення та деградації лісів.

Прийняття Закону дозволить виконати умови Ukraine Facility (Плану України, Реформа 4 «Відновлення та збереження природних ресурсів» Розділу 15 «Зелений перехід та захист довкілля») шляхом розширення використання

електронного обліку деревини, що забезпечить відстеження руху деревини та підтвердження законності походження деревини та виробів із неї; забезпечення впровадження системи сертифікації виробів із деревини та поширення чинної системи сертифікації обробленої деревини на всі торговельні операції з деревиною; встановлення вимог щодо підтвердження походження деревини, включаючи вироби з деревини, в торгівлі.

Народні депутати України

**О. Бондаренко, О. Гайду,
інші народні депутати**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Бондаренко Олег Володимирович
Сертифікат: 04AF212836405D9904000000450C3100A062EF00
Дійсний до: 10.03.2028 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
59д9/1-2026/148908 від 22.06.2026

2270112